

Gąsiorowski, Władysław

Rozwój oświaty w powiecie sierpeckim

Notatki Płockie 19/3-77, 21-26

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rozwój oświaty w powiecie sierpeckim

Mówiąc o rozwoju oświaty w 30-leciu PRL należy przynajmniej fragmentarycznie sięgnąć do okresu międzywojennego oraz okupacji. Wtedy dopiero osiągnięcia na odcinku oświaty w okresie powojennym staną się jeszcze bardziej wyraziste, oczywiste.

Na przykładzie kilku szkół konfrontacja okresu międzywojennego i obecnego wygląda następująco. Ilustrują to załączone zestawienia.

Zestawienie I. Szkolnictwo w roku szkolnym 1937/38

miejsce- wość	stopień organizacyjny szkoły i ilość naucz.	liczba dzieci ogółem	liczba dzieci na 1 naucz.	liczba dzieci poza szkołą
Łukomie	II stopnia o 4 naucz.	270	68	3
Szczutowo	II stopnia o 3 naucz.	221	74	31
Szczechowo	I stopnia o 1 naucz.	70	70	8
Białasy	I stopnia o 1 naucz.	85	85	4
Wola Stara	I stopnia o 1 naucz.	68	68	—
Mierzęcín	I stopnia o 1 naucz.	72	72	40
Słupia	I stopnia o 1 naucz.	68	68	—
razem 7 szkół	12 naucz.	854	71	86

Zestawienie II. Szkolnictwo w roku szkolnym 1973/74

miejsce- wość	stopień organizacyjny szkoły i ilość naucz.	liczba dzieci ogółem	liczba dzieci na 1 naucz.	liczba dzieci poza szkołą
Łukomie	szkoła o 12 naucz.	286	24	—
Szczutowo	szkoła o 12 naucz.	319	26	—
Szczechowo	filia o 1 naucz.	39	39	—
Białasy	szkoła o 3 naucz.	118	39	—
Wola Stara	filia o 1 naucz.	23	23	—
Mierzęcín	szkoła o 4 naucz.	93	23	—
Słupia	filia o 1 naucz.	23	23	—
razem 7 szkół	34 naucz.	901	27	—

Wybuch II wojny światowej, a następnie okupacja hitlerowska rozproszyły po świecie nauczycielstwo polskie, zadając mu dotkliwe straty. Wielu nauczycieli zginęło w obozach koncentracyjnych i egzekucjach publicznych. Podobny los spotkał nauczycieli powiatu sierpeckiego i Sierpca. Nieliczni tylko mogli prowadzić tajne nauczanie. Część z nich przypłaciła to życiem, względnie wywiezieniem do obozów koncentracyjnych lub na przymusowe roboty.

19 stycznia 1945 roku Sierpc został wyzwolony z pod okupacji hitlerowskiej przez Armię Radziecką. Następuje szybka organizacja władz i urzędów, a jednocześnie rozpoczyna się praca nad uruchomieniem szkół.

Cale przedwojenne wyposażenie szkół zostało zniszczone lub wywiezione. Społeczeństwo ofiarnie przystępuje do pomocy, robi się prymitywne ławki, dzieci znoszą krzesła, taborety i w ten sposób udaje się zebrać niezbędny sprzęt do pracy w szkole.

Większość szkół wznowia swoją działalność już w lutym 1945 roku.

W Sierpcu naukę rozpoczęto 14 lutego 1945 r. W szkole Kowalewo-Skorupki (obecnie Gozdowo) prace rozpoczęto pod kierownictwem Stefana Kądałskiego dnia 15 lutego 1945 roku. Było 5 oddziałów ze 183 dziećmi. W roku szkolnym 1945/46 było już 6 oddziałów. W październiku 1946 roku szkoła otrzymuje wyremontowany staraniem Stefana Kądałskiego „dwór” w Gozdowie i sukcesywnie się do niego przenosi.

Do zorganizowanej szkoły w Ligowie zgłosiło się 495 dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Utworzono 4 klasy I, 2 klasy II, 2 klasy III, 1 klasę IV, 1 klasę V i 1 klasę VI. Nie było gdzie uczyć takiej gromady uczniów. Po dłuższym staraniu szkoła uzyskała „dwór” i wiosną 1946 roku przeniesiono szkołę z walącej się rudery do „dworu”.

W Szczutowie naukę rozpoczęto dnia 28 lutego 1945 roku około 300 dzieci w klasach od I do IV. W czerwcu 1948 roku opuściła bardzo skromne mury szkolne pierwsza siódma klasa. Nowy budynek szkoła otrzymała dopiero w 1950 roku. Przyjmujemy, że szkolnictwo w powiecie sierpeckim rozpoczęło pracę w lutym 1945 r.

Aczkolwiek powiat sierpecki nie był zniszczony przez działania wojenne, to jednak warunki odbudowy budynków szkolnych nie były łatwe ze względu na dewastację wojenną. W budynkach tych kwaterowali Niemcy, którzy nie oszczędzali pomieszczeń. Zupełny brak był wyposażenia w inwentarz szkolny. Na terenie powiatu ocalało tylko około 20% ławek szkolnych.

Do pracy na terenie powiatu stanęło 260 nauczycieli. Szkół w powiecie było ponad 80, ale były to szkoły niepełne, o jednym lub dwóch nauczycielach. Przeważały klasy od I do IV, mniej było klas V i VI, a tylko w nielicznych szkołach od początku istniała klasa VII. W Sierpcu do pracy zgłosiły się następujące osoby: Zofia Jabłońska, Jadwiga Kołodziejska, Irena Kulasińska, Władysława Kotarska, Wiktoria Michalska, Maria Przeradzka, Stanisława Laudenska, Maria Smulska, Sabina Tułodziecka, Feliks Tułodziecki, Franciszka Miętkiewiczowa, Helena Szczerbowa, Julian Strzałkowski, Stanisław Kopyra, Władysław Kubiński,

Budynek szkolny, w którym w roku szkolnym 1945/46 znalazła pomieszczenie Szkoła Podstawowa nr 1

Władysław Piórkowski, Irena Karaśkiewiczowa i Jan Lisowski. W sumie zgłosiło się 18 osób.

Obowiązki inspektora szkolnego objął Adam Zwoliński. Przedtem przez stosunkowo krótki okres organizował szkołę Władysław Piórkowski przekazując potem kierownictwo Wiktorowi Tuzińskiemu. Szkoła znajduje pomieszczenie w opróżnionym budynku przy ul. Narutowicza (obecna szkoła nr 2). Naukę rozpoczęły 32 klasy w 8 salach. Z braku miejsc wiele dzieci uczęszczało do szkoły co drugi dzień (klasy równoległe)

Dnia 5 marca 1945 roku wojenny komendant miasta przekazuje miastu zajmowany przez szpital następny budynek szkolny, bez wyposażenia, bo zostało ono zniszczone przez okupanta. Pozostał jedynie zegar na wieży, zamontowany w czasie okupacji, a ocalony przez Romualda Stopińskiego. W budynku tym w roku szkolnym 1945/46 znalazła pomieszczenie szkoła nr 2. Mieszczą się 34 klasy, w tym: 14 klas I, 7 klas II, klasa VI jest tylko 1, klasy VII nie było.

Z początkiem roku szkolnego 1945/46 przybywa do Sierpcu inspektor szkolny Czesław Bandurski.

W roku szkolnym 1946/47 wchodzi w życie nowe programy dla szkoły podstawowej, znosząc podział programowy na szkoły miejskie i wiejskie, jak również podział programowy wynikający ze stopnia organizacyjnego.

Mimo trudnej powojennej sytuacji nauczyciele powiatu stanęli na froncie oświatowym. Organizowali szkoły, szczególnie o klasach I—IV, bo uczniów do tych klas było najwięcej. W ten sposób dzięki wielkiemu zaangażowaniu się nauczycielstwa, cały powiat został pokryty gęstą siecią szkół i wszystkie dzieci w wieku

szkolnym zostały objęte nauczaniem. Było to osiągnięcie epokowe, bo nigdy dotąd w historii naszego szkolnictwa nie było podobnych sytuacji. Jest to największe osiągnięcie naszej władzy ludowej. Po nim nastąpił dalszy proces demokratyzacji społeczeństwa, proces wyrównywania różnic społecznych.

W ciągu 1946 roku troski materialne ustępują w pewnym stopniu sprawom samokształcenia i doksztalcenia. Sporo miejsca zajmowała troska o nauczycieli niekwalifikowanych, których na terenie powiatu pracowało 118. W tej liczbie 25 miało dużą maturę, 59 — małą maturę, 34 — 2 do 4 klas gimnazjum. Nauczyciele kwalifikowani odchodzili do innych zawodów, lepsze płatnych.

Uposażenie nauczyciela w tym okresie (1945—1946) wynosiło 755 do 1490 zł. Dodatek dla kierownika szkoły podstawowej wynosił 100 do 160 zł. Utrzymanie ucznia na stacji kosztowało 1500 zł.

Wymiar aprowizacyjny na nauczyciela był następujący w skali miesięcznej, w nawiasie przydział na członka rodziny: chleb — 10 kg (7 kg), mąka — 2 kg (1 kg), kasza — 2 kg (1,5 kg), cukier — 0,5 kg (0,25 kg), tłuszcz — 1 kg (0,5 kg), mięso — 2 kg (1 kg), ziemniaki — 18 kg (12 kg), nafta — 1 liter (0,5 litra), mydło — 200 g (150 g), sól — 400 g (300 g).

Złagodzenia ciężkiej sytuacji należało szukać przede wszystkim przez współdziałanie z władzami terenowymi i organizacjami społecznymi, m. in. z komitetami rodzicielskimi, które mogły uchylać zasiłek pieniężny na rzecz nauczycieli, przyznawany przez odpowiednio do tego powołane komórki związkowe. Przyczyniło się to niewątpliwie do polepszenia sytuacji materialnej nauczycieli.

Nierzadkim zjawiskiem było zawieranie otwartej lub cichej umowy z komitetem rodzicielskim w sprawie pomocy materialnej dla nauczycieli. Rodzice (przeważnie poprzez dzieci szkolne) składali na rzecz nauczycieli „daniny” w postaci artykułów żywnościowych takich jak mięso, jaja, drób, masło, sery, mąka itp. Zrozumiałym jest, że taki stan rzeczy nie przyczyniał się do podniesienia autorytetu nauczyciela w środowisku, zwłaszcza tam, gdzie pomoc ta nie miała charakteru zorganizowanego przez społeczeństwo, lecz zależała od inicjatywy samego nauczyciela.

Wypada tu podkreślić, że nie było żadnych skarg na zarząd miejski w Sierpcu, który za spokajał potrzeby szkoły i nauczycieli w dostatecznym stopniu.

Zarząd Miejski w Sierpcu już w lecie 1945 roku zakłada przedszkole na 145 dzieci, żłobek miejski dla 36 dzieci. Obejmuje obowiązkiem szkolnym dzieci w wieku szkolnym w liczbie ponad 2500 uczniów. Dla najbiedniejszych mieszkańców miasta od 1950 roku kuchnia powszechna wydawała ponad 130 obiadów dziennie.

Na początku roku szkolnego 1950/51 liczba zarejestrowanych analfabetów na terenie powiatu wynosiła 2788, w tym liczba półanalfabetów 839 osób. Kursów dla analfabetów było

Nowy budynek Szkoły nr 3
w Sierpcu

150, a 168 nauczycieli było bezpośrednio zaangażowanych na tych kursach.

Na przełomie lat 1950/51 na liczbę nauczycieli około 340, nauczycieli bez kwalifikacji jest 152. Nauczyciele ci doksztalają się w komisjach rejonowych. (Z terenu naszego powiatu przede wszystkim w Płocku).

Na początku 1950 roku powiat posiada 16 przedszkoli, 3 licea ogólnokształcące (dwa dzienne — Sierpc i Raciąż oraz wieczorowe w Sierpcu), jedną szkołę zawodową oraz 83 szkół podstawowych.

Zaangażowanie społeczno-polityczne nauczycieli zaczyna przybierać na sile. Na liczbę około 340 nauczycieli do PZPR należało 47 nauczycieli, do ZSL — 80 osób, w radach narodowych pracowało 35 nauczycieli z tego 4 w Powiatowej Radzie Narodowej w Sierpcu.

Wiele szkół podstawowych jest niepełnych. Większość pracuje w bardzo trudnych warunkach. Administracja szkolna z inspektorem Antonim Grabowskim, a od połowy lat pięćdziesiątych, z inspektorem Teodorem Cichockim przystępuje do modyfikowania szkół i poprawy warunków lokalowych. Organizuje się bardzo gęstą sieć szkół 7-klasowych, bowiem toczy się w owym czasie batalia o objęcie całej dziatwy szkolnej pełną 7-klasową szkołą podstawową. Nauczyciele w tym czasie, obok ogromnego zaangażowania się w pracy szkolnej, szkołą się ideologicznie w ZOZ-ach i MOZ-ach oraz zdobywają kwalifikacje pedagogiczne w komisjach rejonowych.

W połowie lat pięćdziesiątych (1954) powstają studia nauczycielskie (SN), a w ślad za nimi ZSN — Zaoczne Studia Nauczycielskie. Garnie się tam spora grupa nauczycieli. Nauczyciele ci bowiem zdają sobie sprawę z tego, że w okresie zmieniającej się szybko rzeczywistości oraz rozwoju nauki, średnie wykształcenie nie wystarczy nauczycielowi, musi zdobywać dodatkowe kwalifikacje. Systemem zaocznym w ciągu około 10 lat prawie połowa czynnych nauczycieli podwyższyła swoje kwalifikacje.

Z końcem 1956 roku zostają zlikwidowane MOZ-y i ZOZ-y. Na ich miejsce z powrotem

powołuje się ogniska i konferencje rejonowe, które do chwili obecnej pełnią funkcję organu prowadzącego szkolenie ideologiczno-polityczne oraz metodyczno-dydaktyczne.

Pod koniec lat 50-tych na terenie powiatu przystępuje się do budowy nowych budynków szkolnych. I tak: Studzieniec (I.IX.1959), Sierpc nr 3 (21.I.1961), Raciąż (12.III.1961), Gozdowo (1962), Bledzewo (1962), oraz wiele innych miejscowości jak np. Podlesie, Budy Milewskie, Gójsk, Sułocin, Kraszewo Czubaki i Kraszewo Gaczułty otrzymuje w stosunkowo krótkim czasie nowe budynki szkolne.

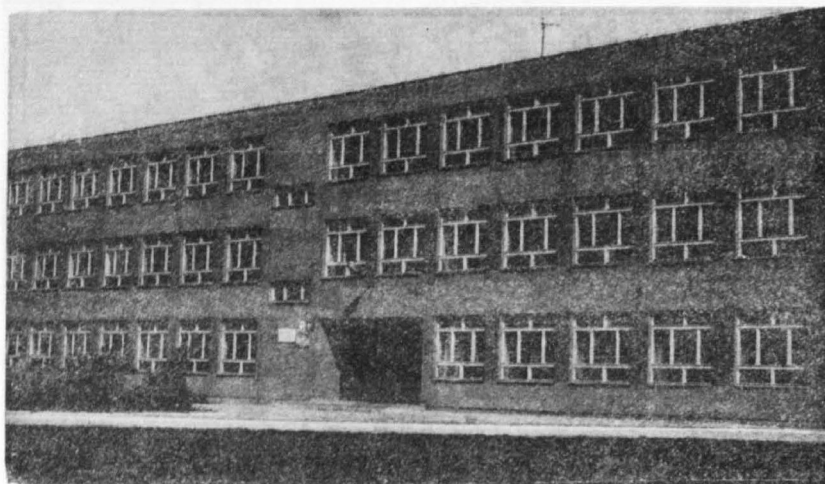
W tym czasie władza szkolna przystępuje do organizowania sieci szkół 8-klasowych zgodnie z wytycznymi Ustawy z dnia 15 lipca 1961 r.

A oto szkoły 8-klasowe w powiecie sierpeckim: Bledzewo, Bonisław, Borkowo Kościelne, Bozewo, Budy Milewskie, Budy Kraszewskie, Białasy, Chabowo, Choćbierz, Dreglin, Dzieczewo, Gradzanowo, Grabiec, Gójsk, Goleszyn, Gozdowo, Gozdy, Jaworowo, Julianowo, Jeżewo Kościelne, Jeżewo Wesel, Kodlutowo, Kraszewo Czubaki, Kraszewo Gaczułty, Krajkowo, Kosemin, Koziębrowy, Kolczyn, Lelice, Ligowo, Lisewo, Łaszewo, Łukomie, Mochowo, Maluszyn, Mierzęcin, Ostrowy, Osiek, Podlesie, Polik, Raciąż, Rostowa, Rościszewo, Słupia k. Płocka, Siemiątkowo, Skoczkowo, Sokołowy Kąt, Sułocin, Szumanie, Stara Wieś, Studzieniec, Suleńcice, Sudragi, Susk, Szczutowo, Sierpc nr 1, Sierpc nr 2, Sierpc nr 3, Unieck, Wilczogóra, Zawidz, Zglenice, Zawady.

W wyniku przeprowadzonej reformy szkolnej powiat pokryty gęstą siecią szkół 8-klasowych. Pierwsi absolwenci klas VIII otrzymują świadectwa ukończenia szkoły podstawowej w dniu 17.VI.1967 r.

W 1968 roku staraniem władz administracyjnych i politycznych powiatu powstaje w Sierpcu szkoła podstawowa specjalna, mająca za zadanie otoczenie opieką dzieci z odchyleniami w rozwoju umysłowym.

Dnia 1 września 1969 roku, również dzięki pomocy władz politycznych i administracyjnych powiatu, powstaje Powiatowa Poradnia

Nowy budynek Lic. Ekonomicznego w Sierpcu

Wychowawczo-Zawodowa mająca służyć radą i pomocą w trudnościach wychowawczych, prowadzić orientację zawodową, opiekować się dziećmi dyspanseryjnymi oraz dokonywać selekcji dzieci z niedorozwojem umysłowym kierując je do szkół specjalnych.

W ostatnich latach ze względu na niż demograficzny w kilku przypadkach obniżono stopień organizacyjny szkoły.

Aktualnie jest 55 pełnych 8-klasowych szkół podstawowych oraz 18 szkół filialnych. We wszystkich szkołach podstawowych jest zatrudnionych 552 nauczycieli. Natomiast we wszystkich szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych łącznie z administracją szkolną jest zatrudnionych 815 osób, z tego 575 kobiet i 240 mężczyzn. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia, to przedstawia się następująco:

wykształcenie zasadnicze zawodowe	9 osób
„ średnie zawodowe	26 „
„ średnie ogólnokształcące	11 „
„ średnie pedagogiczne	160 „
„ policealne zawodowe	3 „
„ studium nauczycielskie	502 „
„ wyższe zawodowe	34 „
„ magisterskie	59 „
„ inne	11 „
razem nauczycieli	815 „

Z liczby 815 osób do PZPR należy 425 nauczycieli, do ZSL — 88, do SD — 2. W sumie do partii i stronnictw politycznych należy 515 osób.

Dnia 1 stycznia 1973 roku zostali powołani gminni dyrektorzy szkół. A od dnia 1 września 1973 roku przystąpiły do pracy dwie zbiorcze gminne szkoły w Gozdowie i Mochowie. Następnie trzy zbiorcze szkoły gminne w Raciążu, Siemiątkowie i Zawidzu zostały powołane z dniem I.X.1974 r. Pozostałe trzy zbiorcze szkoły gminne w Sierpcu, Rościszewie i Szcutowie mają rozpocząć pracę z dniem 1 września 1975 roku.

W 1978 roku ma być wprowadzony nowy program do klasy I i VI. W związku z tym

w tych klasach będą mogli uczyć tylko nauczyciele z wyższym wykształceniem.

Obecnie toczy się batalia o zabezpieczenie bazy lokalowej oraz wyposażenia w należyte pomoce dydaktyczne zbiorczych szkół gminnych.

Równolegle do rozwoju bazy, władza administracyjna wkłada wiele wysiłku w celu należytego przygotowania wysoko kwalifikowanej kadry dla potrzeb przyszłej szkoły 10-letniej.

Ze wstępnych przygotowań należy wnioskować, że bardzo ważne zadania społeczne zostaną zrealizowane i nastąpi na terenie powiatu w planowanym terminie pełne upowszechnienie szkoły średniej.

SZKOLNICTWO ŚREDNIE I ZAWODOWE W POWIECIE SIERPECKIM

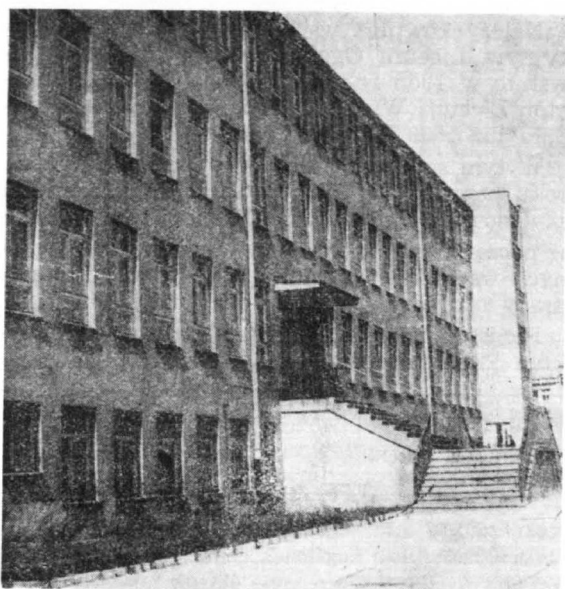
W okresie międzywojennym na terenie powiatu nie było szkoły zawodowej. (Uczniowie zdobywali praktyczną znajomość zawodu „terminując” u prywatnych mistrzów).

Dnia 1 września 1946 roku z upoważnienia Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego, nauczyciel szkoły nr 1, Maksymilian Świtalski zorganizował szkołę zawodową dla młodzieży pracującej. Szkoła nosiła nazwę „Publiczna średnia szkoła zawodowa” i kształciła w dwóch kierunkach, metalowym i krawieckim. Zorganizowane były trzy oddziały, w których było 78 uczniów. Nauka odbywała się w godzinach popołudniowych, najpierw w budynku szkoły nr 1, a potem w budynku szkoły nr 2. Nauka miała charakter dokształcający, młodzież pracowała w prywatnych warsztatach.

Skład pierwszej rady pedagogicznej był następujący: Świtalski Maksymilian — kierownik, Kołodziejki Franciszek, Krasińska Irena, Olańska Olga, Osiecka Lucyna, Lubelski B. — woźny.

W roku szkolnym 1947/48 szkoła otrzymuje własny lokal przy ul. Świerczewskiego 6.

W roku szkolnym 1948/49 szkoła otrzymuje cały blok i wtedy powstaje oprócz szkoły dla pracujących, szkoła dla młodzieży niepracują-

Nowy budynek Technikum Mechanicznego i Zasadniczej Szkoły Zawodowej

cej o kierunku metalowym i krawieckim. Pierwszą produkcją były ramki do pilek, kowadła, kątowniki itp. Materiał do praktycznej nauki zawodu nauczyciele i uczniowie zbierali na złomowiskach.

W roku szkolnym 1950/51 dla potrzeb szkoły do praktycznej nauki zawodu został wydzielony warsztat Młotkowskiego z większym wyposażeniem do obróbki ręcznej. W tym samym czasie szkoła otrzymuje internat na 50 osób.

Z dniem 1 września 1951 roku szkoła została przemianowana na Zasadniczą Szkołę Metalową Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego (CUSZ).

W roku szkolnym 1954/55 szkoła znowu zmienia nazwę na Zasadniczą Szkołę Zawodową w dalszym ciągu podległą CUSZ.

W miesiącu marcu 1963 roku zapada decyzja otwarcia Technikum Mechanicznego. Od września 1963 roku szkoła otrzymuje nazwę Technikum Mechanicznego i Zasadniczej Szkoły Zawodowej.

W lipcu 1964 roku rozpoczęto budowę nowego budynku szkolnego. Po dwóch latach, 1 września 1966 roku szkoła przeprowadza się do nowego budynku, który posiada 19 sal lekcyjnych, salę gimnastyczną, stołówkę oraz warsztaty. Powstają pracownie fizyko-chemiczna, technologiczna, techniczna, rysunku technicznego i zawodowego, języka polskiego, matematyki, historii i języka rosyjskiego. Trzeba nadmienić, że pracownie te są dobrze wyposażone. Szkoła spełnia dzięki temu rolę szkoły nowoczesnej. Kształci bowiem dobrych fachowców w pracowniach wyposażonych w nowoczesny sprzęt dydaktyczno-techniczny, a jednocześnie dba o rozwój kulturalny młodzieży i jej godziwą rozrywkę poprzez działalność na terenie szkoły od 1972 roku dętej orkiestry szkolnej, która rozśławia imię szkoły i Sierpca na występach poza powiatem.

Dnia 24 lutego 1974 roku szkoła otrzymała imię gen. Jose de San Martina. Na uroczystości był obecny ambasador Argentyny w Polsce Santiago Leone de La Lastra w towarzystwie wiceministra oświaty i wychowania Zygmunta Huszczy i kuratora Okręgu Szkolnego Warszawskiego Tadeusza Dyi.

Liczebny rozwój szkoły ilustruje załączona tabela.

rok	liczba naucz.	liczba uczniów	liczba oddz.	liczba absol.	specjalność
1946	5	78	2	—	ślusarz, krawiec
1947	15	147	6	54	" "
1948	—	222	8	36	" "
1949	—	193	6	74	" "
1950	—	234	7	53	" "
1951	21	258	8	73	" "
1952	—	176	6	57	" "
1953	—	135	6	32	" "
1954	—	228	6	28	" "
1955	22	165	7	79	" "
1956	—	173	6	62	" "
1957	23	166	5	108	" "
1958	23	203	8	20	" "
1959	33	220	11	75	" "
1960	35	358	12	78	ślusarz, krawiec, elektryk
1961	36	397	14	86	" "
1962	—	491	15	110	ślusarz, krawiec, elektryk, budow.
1963	44	522	16	140	" "
1964	—	610	16	191	" "
1965	—	610	16	140	" "
1966	49	595	14	132	" "
1967	—	580	16	122	mechanik, ślusarz, tokarz, elektryk
1968	—	630	19	135	" "
1969	66	680	20	101	jak wyżej+stolarz
1970	—	722	20	176	jak wyżej bez stolarza
1971	—	730	20	199	" "
1972	—	729	21	197	" "
1973	—	736	21	—	" "
2.563,—					

Dane o Technikum Mechanicznym

rok	liczba uczniów	liczba oddz.	liczba absol.	specjalność
1963	79	2	—	maszyny rolnicze
1964	164	4	—	" "
1965	—	6	27	" "
1966	—	6	36	" "
1967	279	8	52	jak wyżej plus obróbka skrawaniem
1968	296	9	59	" "
1969	329	10	63	" "
1970	338	11	25	" "
1971	351	12	63	" "
1972	291	11	61	" "
1973	291	11	—	" "
	39	1	—	liceum zawodowe — obróbka skrawaniem

razem

386 absolwentów z tytułem technika

Nadmienia się, że przez kilkanaście lat był ciąg trzyletni obok normalnego, dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

Przy danych o Technikum nie podałem liczby nauczycieli, ponieważ uwzględniłem to przy Zasadniczej Szkole Zawodowej, a przeciw Technikum i Zasadnicza Szkoła Zawodowa stanowią jeden zespół i uczą ci sami nauczyciele.

Raciąż musiał czekać wiele dłużej niż Sierpc na powstanie szkolnictwa zawodowego. Dopiero dnia 1 września 1961 roku powstaje Zasadnicza Szkoła Handlowa o liczbie 130 uczniów. A następnie wartkim nurtem toczy się dalszy rozwój szkolnictwa zawodowego na terenie Raciąża, co przedstawia poniższa tabelka. Są to absolwenci poszczególnych kierunków.

rok	ZSH	Technikum Ekonomicz.	Liceum Ekonom.	ZSZ maszyn.	ZSZ mleczar.	Technikum Mleczarskie
1964	39	—	—	—	—	—
1965	69	—	—	—	—	—
1966	—	26	—	—	—	—
1967	—	40	—	—	—	—
1968	—	32	—	—	—	—
1969	43	—	—	—	—	—
1970	—	89	—	30	—	—
1971	—	—	63	—	41	—
1972	—	—	57	—	39	—
1973	—	—	46	—	36	—

razem 158 230 166 30 116 *

* — pierwsi absolwenci Technikum Mleczarskiego wyjdą w 1976 roku.

Liceum sierpeckie ma już bogatą, bo prawie 60-letnią tradycję. Sięga bowiem połowy pierwszej wojny światowej, powstało w 1916 roku.

W okresie międzywojennym wydano 296 świadectw dojrzałości.

Okres powojenny chlubi się 1806 maturami. W okresie międzywojennym matury wydano 15 razy, począwszy od 1925 do 1939 roku W okresie powojennym matury wydawano już 28 razy. Jest to okres prawie dwukrotnie dłuższy od poprzedniego, a ilość wydanych matur zwiększyła się ponad sześciokrotnie. Czyli w takim samym czasie obecnie uczy się trzykrotnie więcej młodzieży niż w okresie międzywojennym. A przecież to nie jest jedyna szkoła średnia na terenie powiatu, bo istnieją wspomniane już technika oraz Liceum w Raciążu (powojenne), które tylko w ciągu trzech ostatnich lat wydało 222 świadectw maturalnych.

Należy również wspomnieć o Korespondencyjnym Liceum Ogólnokształcącym, które powstało w 1955 roku w Sierpcu jako kontynuator Liceum Wieczorowego i do tej pory wydało już 1679 matur.

W tym samym czasie, co w Raciążu, w 1961 roku powstaje w Sierpcu druga średnia szkoła zawodowa, Technikum Ekonomiczne, które w początkowym okresie znajdowało się w trudnych warunkach lokalowych, a po kilku latach pracy otrzymuje piękny lokal (zdjęcie).

Poniższa tabelka przedstawia rozwój Technikum Ekonomicznego.

Rok	Ilość uczn.	Ilość absolw.	kierunki kształcenia
1961	80	—	ogólnogospodarczy
1962	205	—	ogólnoeconomiczny, administr. terenowa dla pracujących
1963	276	—	jak wyżej
1964	300	—	jak wyżej
1965	479	38	jak wyżej
1966	412	76	jak wyżej plus wiejski obrót towarowy (3-letni)
1967	384	23	jak wyżej plus ekonomika i organ. przeds. przemysł.
1968	278	41	ekon. i organ. przeds. przem. WOT,
1969	379	92	liceum ekon. OT dla pracujących
1970	432	53	TPS, LE, WOT, ZSZ mleczarska
1971	433	88	TPS, LE, WOT, ZSZ mleczarska, ZSZ sprzedawca
1972	750	151	TPS, LE, WOT, ZSZ mleczarska, ZSZ wielozawodowa
1973	691	96	TPS, LE, WOT, ZSZ krawiecka, ZSZ budowlana i wielozaw.

razem 659 absolwentów

Reasumując, trzeba stwierdzić, że szkolnictwo średnie, zarówno ogólnokształcące, jak i zawodowe stało się dostępne dla ogromnej rzeszy młodzieży pragnącej zdobyć średnie wykształcenie. W porównaniu z okresem międzywojennym liczba młodzieży zdobywającej średnie wykształcenie wielokrotnie się, przy czym duża część młodzieży korzysta z internatów, stypendiów, stołówek. Znaczna część młodzieży korzysta z dobrze rozwiniętej sieci komunikacyjnej dojeżdżając codziennie do szkoły i z powrotem do domu.

Dzięki dobrze rozwiniętemu szkolnictwu średniemu i zawodowemu w stosunkowo krótkim czasie mogło nastąpić wyrównanie różnic społecznych, szybki proces demokratyzacji życia społeczno-gospodarczego i awans społeczny i ekonomiczny młodzieży wiejskiej i robotniczej.